ECLI:LV:AT:2023:0706.A420147022.14.L
Lieta Nr. A420147022, SKA-749/2023
Administratīvo lietu departaments

Latvijas Republikas Senāts
RĪCĪBAS SĒDES LĒMUMS
Rīgā 2023.gada 6.jūlijā

[1] Senātā saņemta pieteicēja /pers. C/ blakus sūdzība par Administratīvās apgabaltiesas tiesneša 2023.gada 12.maija lēmumu, ar kuru noraidīts pieteicēja lūgums par atbrīvošanu no drošības naudas samaksas par kasācijas sūdzības iesniegšanu.

Tiesnesis nekonstatēja, ka pieteicēja pieteikums būtu iesniegts saistībā ar pieteicēja darbībām Trauksmes celšanas likuma izpratnē, un līdz ar to secināja, ka izskatāmajā gadījumā uz pieteicēju neattiecas Trauksmes celšanas likuma 10.panta pirmās daļas 4.punktā minētās tiesības par atbrīvošanu no valsts nodevas samaksas administratīvajā procesā tiesā.

[2] Pieteicējs iesniedza blakus sūdzību par tiesneša lēmumu.

Blakus sūdzībā pieteicējs norāda, ka pieteicējs ir ziņojis par Trauksmes celšanas likuma 3.pantā minētajiem pārkāpumiem prokuratūrai, Senātam un Valsts kancelejai, un tādēļ pieteicējs ir atzīstams par trauksmes cēlēju minētajās institūcijās. Pret pieteicēju kā trauksmes cēlēju vairākkārt esot radītas nelabvēlīgas sekas, piemēram, 2021.gada 16.decembrī, braucot vilcienā Rīga–Jelgava, Torņakalna stacijā pie pieteicēja pienāca policijas formā tērptas personas un lūdza pieteicējam uzrādīt personu apliecinošu dokumentu, uzdeva nesakarīgus jautājumus, aizturēja pieteicēju un lika izkāpt no vilciena, kas esot uzskatāma par prettiesisku aizturēšanu un brīvības atņemšanu. Pieteicējs ir cēlis trauksmi par amatpersonu dienesta stāvokļa ļaunprātīgu izmantošanu, korupciju un cilvēktiesību pārkāpumiem vismaz kopš 2002.gada.

Pieteicējs blakus sūdzībā ir pieteicis noraidījumu visam Senāta sastāvam, jo Senātā strādājošās personas pieteicēja ieskatā esot vērsušās pret Latvijas tautu, tās godīgajiem tiesnešiem, tostarp pieteicēju. Pieteicējs norāda, ka neviens no Senāta pārstāvjiem nevar iztiesāt lietu, kurā pats pārstāv atbildētāju – Latvijas Republiku –, it īpaši tie tiesneši, kuri ir pieņēmuši nolēmumus pret pieteicēju, tādēļ ir pamats pieteikt noraidījumu, pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 117.panta pirmās daļas 1. un 4.punktu.

[3] Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 117.panta pirmās daļas 1.punktu tiesnesis nav tiesīgs piedalīties lietas izskatīšanā, ja viņš šīs lietas iepriekšējā izskatīšanā piedalījies procesā kā administratīvā procesa dalībnieks, liecinieks, eksperts, tulks vai tiesas sēdes sekretārs. Savukārt atbilstoši minētā likuma 117.panta pirmās daļas 4.punktam tiesnesis nav tiesīgs piedalīties lietas izskatīšanā, ja viņš personiski tieši vai netieši ir ieinteresēts lietas iznākumā vai ir citi apstākļi, kas rada pamatotas šaubas par viņa objektivitāti.

Izvērtējot lietas apstākļus, senatoru kolēģija secina, ka konkrētajā gadījumā nav konstatējams neviens no Administratīvā procesa likumā noteiktajiem gadījumiem, kas liegtu kādam no šīs kolēģijas senatoriem lemt par pieteicēja iesniegto blakus sūdzību. Lai gan senatores V. Kakste un A. Kovaļevska iepriekš ir piedalījušās citu pieteicēja lietu izskatīšanā, minētais nav pamats noraidījuma apmierināšanai. Senāts vairākkārt ir atzinis: apstāklis, ka tiesnesis iepriekš ir pieņēmis pieteicējam nelabvēlīgus nolēmumus citās lietās, kas neatbilst pieteicēja pārliecībai vai vēlmēm, pats par sevi neliecina par tiesnešu neobjektivitāti vai ieinteresētību lietas iznākumā (sal. *Senāta 2020.gada 20.oktobra lēmuma lietā Nr. SKA-1337/2020, (ECLI:LV:AT:2020:1020.A420154719.19.L), 7.punkts*).

Savukārt tas, ka Senāts ir Latvijas Republikas tiesu varas institūcija, nevar būt pamats uzskatīt, ka Senātā nevar skatīt lietas, kurās atbildētāja pusē ir Latvijas Republika. Senāts pieteicējam jau vairākkārt ir skaidrojis: lai nodrošinātu tiesību uz taisnīgu tiesu īstenošanu, Latvijas Republikā ir izveidota neatkarīga tiesu sistēma, kurā ietilpst arī Senāts (Latvijas Republikas Satversmes 82., 83. un 86.pants), kuram ar likumu „Par tiesu varu" un Administratīvā procesa likumu ir piešķirta kompetence izskatīt administratīvās lietas, tātad lietas, kurās atbildētāja pusē ir Latvijas Republika vai cita Latvijas Republikas publisko tiesību juridiska persona (sk., piemēram, *Senāta 2022.gada 3.jūnija rīcības sēdes lēmuma lietā Nr. SKA-755/2022, (ECLI:LV:AT:2022:0603.SKA075522.5.L), 3.punktu*). Tādējādi tiesas spriešana ar likumu ir institucionāli un funkcionāli nodalīta no Latvijas Republikas kā sākotnējās publisko tiesību juridiskās personas darbības valsts pārvaldes jomā, ļaujot administratīvajām tiesām, tostarp Senātam, īstenot neatkarīgas tiesu varas kontroli pār izpildvaras darbībām.

Ievērojot minēto, senatoru kolēģija nesaskata pamatu pieteiktā noraidījuma pieņemšanai.

[4] Pieteicējs uzskata, ka viņa pieteikums ir saistīts ar trauksmes celšanas dēļ radītu nelabvēlīgu seku novēršanu, līdz ar to pieteicējs esot atbrīvojams no drošības naudas samaksas.

No lietas materiāliem konstatējams, ka pieteicējs ir vērsies tiesā ar pieteikumu par Rīgas pašvaldības policijas faktiskās rīcības atzīšanu par prettiesisku un nemantiskā kaitējuma atlīdzināšanu 30 000 *euro*. Proti, 2021.gada 16.decembrī policijas darbinieki ir aicinājuši pieteicēju izkāpt no pasažieru vilciena Rīga–Jelgava, jo pieteicējs nevarēja uzrādīt derīgu braukšanas biļeti. Pēc ilgākas sarunas un aicinājuma izkāpt pieteicējs patstāvīgi izkāpis no vilciena uz perona, kur turpinājusies saruna ar policijas darbiniekiem. Pieteicējs minēto policijas darbinieku rīcību pārsūdzēja, uzskatot, ka pret pieteicēju radītas nelabvēlīgas sekas tādēļ, ka viņš iepriekš atbilstoši Trauksmes celšanas likumam ir vērsies dažādās institūcijās un ziņojis par likumpārkāpumiem.

[5] Saskaņā ar Trauksmes celšanas likuma 16.pantu trauksmes cēlējs, viņa radinieks un saistītā persona, ja tas nepieciešams aizsardzībai pret trauksmes celšanas dēļ radītajām nelabvēlīgajām sekām, ir atbrīvoti no pienākuma ievērot lietas ārpustiesas izskatīšanas kārtību administratīvajā procesā, kā arī, ja pieteikums ir saistīts ar trauksmes celšanas dēļ radītu nelabvēlīgu seku novēršanu, ir atbrīvoti no valsts nodevas administratīvajā procesā tiesā.

Izvērtējot lietas apstākļus, senatoru kolēģija nekonstatē, ka konkrētajā gadījumā pieteicēja pieteikums būtu saistīts ar trauksmes celšanas dēļ radītu nelabvēlīgu seku novēršanu. Lietā nav konstatējams neviens ticams apstāklis vai pierādījums tam, ka policijas darbinieku rīcība kaut kādā veidā būtu

saistīta ar pieteicēja iepriekš iesniegtajiem ziņojumiem institūcijām par likumpārkāpumiem tiesībsargājošajās iestādēs.

Atbilstoši Ministru kabineta 2012.gada 28.augusta noteikumu Nr. 599 „Sabiedriskā transporta pakalpojumu sniegšanas un izmantošanas kārtība" 126. un 127.punktam, ja pasažieris izmanto sabiedriskā transporta pakalpojumus bez samaksas vai braukšanai derīgas biļetes un atsakās maksāt līgumsodu, kontrolierim un konduktoram ir tiesības pasažieri izsēdināt no sabiedriskā transportlīdzekļa, nepieciešamības gadījumā pieaicinot policiju. Tātad, ja persona izmanto sabiedriskā transporta pakalpojumus bez braukšanai derīgas biļetes, tai ir jārēķinās ar to, ka kontrolieris un policijas darbinieks var aicināt izkāpt vai arī izsēdināt personu no sabiedriskā transportlīdzekļa.

Ievērojot minēto, senatoru kolēģija atzīst, ka tiesnesis ir pamatoti secinājis, ka konkrētajā gadījumā pieteicējs nav atbrīvojams no drošības naudas samaksas par kasācijas sūdzības iesniegšanu.

[6] Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 320.[1]pantu senatoru kolēģija var pieņemt vienbalsīgu lēmumu par atteikšanos izskatīt blakus sūdzību, ja tā ir acīmredzami nepamatota.

Pārbaudot pārsūdzēto lēmumu, blakus sūdzību un lietas materiālus, senatoru kolēģija atzīst par pareizu Administratīvās apgabaltiesas tiesneša lēmumā secināto, savukārt pieteicēja blakus sūdzība ir acīmredzami nepamatota.

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 320.[1]pantu un 338.panta astoto daļu, senatoru kolēģija

nolēma

atteikt izskatīt /pers. C/ blakus sūdzību par Administratīvās apgabaltiesas tiesneša 2023.gada 12.maija lēmumu;
noteikt termiņu drošības naudas 70 *euro* iemaksai līdz 2023.gada 27.jūlijam.

Lēmums nav pārsūdzams.

Senators J. Pleps Senatore V. Kakste Senatore A. Kovaļevska